

Patyčios – ką svarbu žinoti tėvams.

Patyčios žeidžia vaikus, kelia įtampą ir palieka ilgalaikes pasekmes. Siekiant mažinti patyčių plitimą, išmokti jas atpažinti bei padėti jas išgyvenantiems, kovo mėnuo skelbiamas sąmoningumo didinimo mėnesiu, skatinant atkreipti dėmesį į patyčių prevenciją.

Ugdymo įstaigose vyksta įvairūs užsiėmimai, diskusijos, renginiai. Vaikai skatinami kalbėti apie šią problemą bei mokomi, kaip tinkamai sureaguoti pastebėjus patyčias bei jas stabdyti.

Patyčios – tai sąmoningai kitą skaudinantis pasikartojantis elgesys. Kai juokaujama, linksma būna abiem ar visiems, o tyčiojantis linksma tik vienam – kitas jaučiasi įskaudintas. Vienos ar kitos patyčių formos naudojimą gali lemti vaikų amžius. Jaunesni mokiniai dažniau renkasi tiesiogines patyčių formas (prasivardžiavimas, stumdymasis ir pan.), vyresni – netiesiogines (ignoravimas, pašaipūs žvilgsniai ir pan.).

Patyčios persikėlė ir į virtualias erdves. Elektroninės patyčios vyksta internete ar kitose virtualiose vietose. Tyčiojamasi elektroniniais laiškais, naudojantis socialiniais tinklais, telefonu trumposiomis žinutėmis. Virtualiame pasaulyje vaikai jaučiasi drąsesni, neatpažinti.

Elektroninėmis patyčiomis vadiname tokį elgesį:

Įžeidinėjimai virtualioje erdvėje, kai vaikas yra įžeidinėjamas viešai, kitiems matant ar girdint, o tai gali sukelti baimės ir gėdos jausmą patyčias patiriančiam vaikui. Pavyzdžiui, socialinio tinklo profilyje yra užrašomi įvairūs keiksmazodžiai, vaikas viešai pravardžiuojamas.

Šmeižimas internete, kai apie vaiką ar jų grupę yra skleidžiami gandai. Pavyzdžiui, mergaitės du savo bendraklasius vadina “pora“, siuntinėja kitiems bendraklasiams žinutes ir elektroninius laiškus apie tai, tokiu būdu skleidamos klaidingą informaciją.

Apsimetimas kitu asmeniu ir kenkimas kito vaiko reputacijai. Elektroninėje erdvėje yra lengva išlikti anonimiškam ir slėpti savo tapatybę, taip pat galima apsimesti tuo, kuo iš tikrųjų nesi. Pavyzdžiui, septintokas, norėdamas pajuokauti, apsimesa savo bendraklase ir jos vardu rašo SMS žinutes kitoms klasės mergaitėms, pravardžiuodamas jas įvairiais negražiais žodžiais.

Apgaulės būdu išgaunama asmeninė informacija ir paviešinama kitiems. Tai gali būti asmeninės nuotraukos, video filmukai, prisijungimo duomenys ir kita svarbi vaikui informacija, kuria jis nenori dalintis su kitais.

Atstūmimas ir nepriėmimas į draugų grupę pokalbių kambariuose, socialiniuose tinkluose ir kt.

Persekiojimas, kuomet grasinama kaip nors pakenkti, tarkime, sumušti, arba teigiama, kad vaikas yra paslapčia stebimas.

Įvairių su vaiku susijusių situacijų filmavimas ir įkėlimas bei platinimas internete. Vaikas gali būti filmuojamas jam nepatogiose situacijose, pavyzdžiui, netinkamai atsakinėjantis pamokoje, prastai atliekantis užduotį kūno kultūros pamokoje, taip pat gali būti filmuojami ir viešinami smurtiniai veiksmai prieš vaiką

Tėvams būtina su vaikais kalbėti apie pavojus ir atsakomybę bendraujant internete. Svarbu mokyti vaikus, jog ir internete bendrauti reikia pagarbiai, savo nuomonę ar pastabas išsakant neįskaudinti kito. Su vaikais svarbu kalbėti, kuo nuomonė skiriasi nuo žeminimo, kaip atskirti, kur nuomonės ar kritikos apraiška, o kur jau skaudinantis ar žeminantis elgesys. Svarbu vaikus mokyti saugoti savo ir kitų asmenų privatumą, be kito žmogaus sutikimo neplatinti foto atvaizdo ar kitos vaizdinės medžiagos.

Elektroninėms patyčioms vykti užtenka neapgalvoto pasisakymo, žeidžiančio laiško, netinkamos ar juokingos nuotraukos socialiniuose tinkluose. Virtualioje erdvėje informacija plinta žaibiškai ir gali sukelti daug neigiamų emocijų, piktų komentarų, kurios sunku suvaldyti.

Atpažinti, kad vaikas patiria patyčias, nėra lengva, dažnai vaikai linkę apie tai nepasakoti, teigdami, jog bijo keršto, nenori tapti skundiku, nenori jaudinti tėvų, gėdijasi nesugebantys patys apsiginti, bijo prarasti draugus arba netiki, kad kas nors gali jiems padėti.

Tėvai gali pastebėti, jei pasinaudojęs kompiuteriu vaikas pasidaro irzlus, liūdnas, vengia kalbėti apie tai, ką veikia, su kuo bendrauja elektroninėje erdvėje, nustoja naudotis kompiuteriu ar mobiliuoju telefonu – tai gali būti signalas, kad vaikas patiria elektronines patyčias. Svarbu neversti vaiko atsisakyti virtualaus bendravimo, negrasinti interneto apribojimu ar draudimu. Žaidimo, kuriame vaikas patyrė patyčias, ištrynimą ar nebeleidimą naudotis socialiniais tinklais tėvams gali atrodyti kaip pagalbos priemonė nuo patirtų patyčių, tačiau vaikai šį apribojimą priima kaip bausmę.

Norint padėti savo vaikui, svarbu jį išklaudyti, skiriant kasdien laiko nuoširdiems pokalbiams. Jei tėvų ir vaikų ryšys stiprus, grįstas abipuse pagarba ir

pasitikėjimu, vaikas pasipasakos apie kylančias problemas. Leiskite vaikui išsikalbėti kantriai išklausydami, nekaltindami, nesmerkdami, nekritikuodami. Tėvų supratingumas ir parama parodys, kad vaikas gali pasitikėti artimaisiais bei kreiptis pagalbos. Patyčių atveju labiausiai padeda vaiko išklausymas ir palaikymas, užtikrinimas, kad kitą žeminantis elgesys yra neteisingas.

Kalbėti apie patyčias vaikams tikrai nėra lengva, ir vien tik pokalbis patyčių nesustabdo, tačiau pasidalijimas išgyvenama sunkia situacija padeda lengviau išverti ir ieškoti tinkamiausio sprendimo būdo.

Informacija parengta remiantis šaltiniu <https://www.bepatyciu.lt/samoningumo-didinimo-menuo-be-patyciu-2021/>